

1. A feladat a görög-római hitvilághoz kapcsolódik.

Írja be a táblázatba az egyes római istenek görög megfelelőjét, illetve az adott görög istenre jellemző leírás betűjelét! Két leírás kimarad. (Elemenként 0,5 pont.)

Római isten				
	Jupiter	Mars	Vénusz	Minerva
Görög isten neve	Zeusz	Árész	Aphrodité	Athéné
Leírás betűjele	C	A	B	E

Leírások:

A) Az értelmetlen vérontással és kegyetlen öldökléssel járó háborúk istene.

B) A szépség, a szerelem és a termékenység istennője.

C) A vihar és a villámlás ura, a vendégszeretet, az eskük és a piactér védelmezője, az istenek királya.

D) A földrengés, a folyók és tavak, valamint a tenger és a hajósok istene.

E) Az igazságos háború, a jog, a művészetek, a mesterségek, az oktatás és a bölcsesség istennője.

F) A szülés, a nők és gyermekek védelmezője, a vadállatok úrnője, a Hold és a vadászat istennője.

4 pont

1. A feladat az antik görög kultúrához kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5 pont.)

A) „Amióta a [játékokról] folyamatos feljegyzéseket vezetnek, először csak a futóversenyek győzteseit díjazták, és ebben a versenyszámban először az éliszi Koroibosz győzött. Igaz, Koroibosznak [a játékok helyszínén] nincsen szobra, de síremléke megtalálható Élisz határvidékén. Később, a tizenegyedik [játék] alkalmával bevezették a kettősfutást, s ebben a piszai Hüpénosz nyerte el a vadolajfa koszorút, míg legközelebb [a következő játékokon] a hosszútávfutásban a lakedaimóni Akanthosz győzött.” (Pauszaniasz: Görögország leírása)

B) Görög vázakép, Kr. e. V. század

C) A kocsiverseny győztesei	
Kr. e. 472	Argosz polisz
Kr. e. 416	Alkibiadész athéni hadvezér
Kr. e. 396	Küniszka spártai herceg
Kr. e. 356	II. Philipposz makedón király

A források a leghíresebb ilyen jellegű játékokról tudósítanak. Nevezze meg a játékok helyszínét és az első feljegyzett időpontját!

a) Helyszín: Olümpia b) Évszám: Kr. e. 776

c) Hány év telt el az A) forrásban szereplő Hüpénosz és Akanthosz győzelme között?
4 év

Válassza ki az állításokat igazgá tevő befejezéseket! Karikázza be a helyes befejezés sorszámaát!

d) Az utolsó játékokra Kr. u. 393-ban került sor, mert ...

- ☐ a versenyek helyszíne a görög kultúrát megvető frankok uralma alá került.
- ☒ mert a kereszténnyé vált római császár pogány kultuszként betiltotta.
- ☐ mert a főváros áthelyezésével a középkori olimpiákra már máshol került sor.

e) A versenyre ...

- ☐ vallási eseményként a szigorú szabályok és az illő, díszes öltözet volt jellemző.
- ☒ csak meztelenül lehetett versenyezni, és kevés szabályt írtak elő.
- ☐ már az ókorban komoly sportszeripar települt rá.

f) Nagy Sándor koráig ezeken a versenyeken csak szabad görög polgárok vehettek részt, ...

- ☐ ezért itáliaiak, makedónok és más barbárok semmilyen formában sem indulhattak.
- ☐ tehát csak arisztokrata származásúak versenyezhettek.
- ☒ egy nő is tényleges fizikai küzdelmekben nem vehettek részt.

g) Győztesnek ...

- ☒ csak az első helyezett számított, akinek rendszerint szobrot állítottak a versenyek helyszínén.
- ☐ a legtöbb érmet gyűjtő polisz csapata számított, akiket olajággal megkoszorúztak.
- ☐ az első helyezett egyén vagy csapat számított, akikhez dicsérő verset írtak.

h) A kocsiverseny szabályai eltértek a többi sportétól, ...

- ☐ mert ezeket más helyszínen, a Circus Maximusban tartották.
- ☐ mert ezeken jellemzően nem görög lovasnépek versenyzői indultak.
- ☒ mert ezeken nem a hajtó, hanem a kocsit tulajdonosa számított versenyzőnek, és így győztesnek.

4 pont

1. A feladat a zsidó vallással kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat az ószövetségi idézetek és ismeretei segítségével!

A) „Vedd ezeket az edényeket, menj, és vidd el őket! [...] Az Isten házát meg újra föl kell építeni régi helyén. Erre ez a Sesbaccár [a perzsák által kinevezett zsidó helytartó] eljött, és lerakta az Isten házának alapját.”

B) „Az Úr azt mondta eztán Mózesnek: »Jöjj fel hozzám a hegyre, maradj ott, és én átadom neked a kőtáblákat, a törvényt és a parancsokat, amelyeket leírtam, hogy tanítsd őket!«”

C) „Nem volt kímélet sem ifjúnak, sem hajadonnak, de még az öregnek vagy az aggastyánnak sem, hanem kezébe adta valamennyiüket. [...] Aki megmenekült a kardtól, Babelbe [Babilonba] került fogságba. Szolgái lettek a királynak és utódainak.”

D) „Atyámnak, Dávidnak szándékában volt, hogy házat épít az Úr, Izrael Istene nevének. De az Úr így szólt atyámhoz, Dávidhoz: Jól tetted, hogy arra gondoltál, hogy házat építs a nevemnek. Mégis, ne te építsd meg a házat, hanem a fiad, aki ágyékodból származik, ő építse meg a házat nevemnek. Az Úr valóra váltotta ígéretét, amit tett. Atyám örökébe léptem, elfoglaltam Izrael trónját, amint az Úr megígérte, és fölépítettem a házat az Úr, Izrael Istene nevének.”

a) Állítsa időrendbe a forrásokat a bennük leírt események alapján! Írja a források betűjelét a táblázatba! Kezdje a legkorábbival! (1 pont)

1.	2.	3.	4.
B	D	C	A

b) A felsoroltak közül melyikkel azonosítható a B) betűjelű forrásban említett két kőtábla szövege? Karikázza be a helyes válasz sorszámát! (0,5 pont)

- ☒ 1. Tízparancsolat
☐ 2. Mózes öt könyve
☐ 3. Biblia
☐ 4. Újszövetség

c) Nevezze meg azt a települést, ahol a D) betűjelű forrásban szereplő épület állt! (0,5 pont)

Jeruzsálem
.....

d) Nevezze meg azt az uralkodót, akinek szavait a D) betűjelű forrás idézi! (0,5 pont)

Salamon
.....

e) Melyik évben pusztult el véglegesen a várossal együtt az A) betűjelű forrásban említett épület? (0,5 pont)

Évszám: Kr. u. 70.

3 pont	
--------	--

1. A feladat az ókori görög kultúra emlékeivel kapcsolatos.

Párosítsa az ókori városokra vonatkozó szöveges forrásokhoz a megfelelő képet, valamint nevezze meg a városokat! Írja a képek sorszámát, illetve a városok nevét a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy sorszám kimarad. (Elemenként 0,5 pont.)

A) „A szobrokra [versben] írt feliratok kerültek. Az első felirat arról szól, hogy [...] nem pénzzel, hanem a láb gyorsaságával, s a test erejével kell győzelmet szerezni. Egy másik felirat a törvényeken örökdő istenek dicsőségét [...] magasztalja, minden törvénytörő atléta megfélemlítésére.” (Pauszaniász)

B) „Periklész felvilágosította a népet, hogy ezekkel a pénzekkel nem kell elszámolniuk a szövetségeseeknek, hiszen ők harcolnak helyettük, és ők tartják távol a barbárokat. [...] Minthogy pedig a város bőven el van látva a hadviseléshez szükséges dolgokkal, a felesleget olyasmire kell fordítani, amiből a városra örök dicsőség származik. Így emelkedtek a nagyszerű, utánozhatatlan szépségű épületek [...]”. (Plutarkhosz)

C) „Igen nagy város, kitűnő fekvésű, bővelkedik mindenféle javakban és gazdag élelmiszerekben. Ugyanis háromféle halat fogyaszt, amivel más tartomány nem rendelkezik: folyami, tavi és tengeri halat. Bőségesen van e városban mindenféle fajtája akár az illatszereknek, akár sokféle barbár áruknak [...]. A Nílus folyó nyár évadján szétáradva megöntözi az egész földet és előkészíti a magvetésre [...]”. (Ismeretlen ókori szerző)

1.

2.

3.

4.

1813 írásbeli vizsga

3 / 24

2018. október 17.

Történelem
középszint

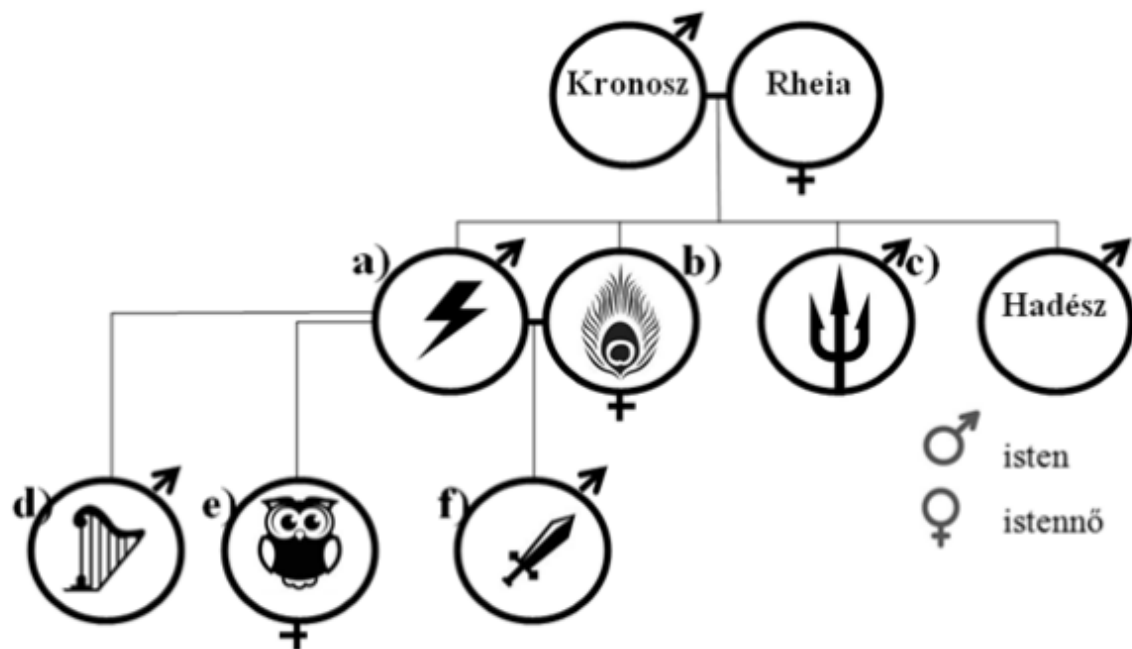
Név: osztály:.....

A szöveges forrás betűjele	A kép sorszáma	A város neve
A)	4	Olümpia
B)	2	Athén
C)	1	Alexandria

3 pont

1. A feladat a görög hitvilághoz kapcsolódik.

Azonosítsa a családfában szereplő isteneket és istennőket jelképeik és családi kapcsolataik alapján! Írja az isten vagy istennő nevét a táblázat megfelelő mezőjébe! A felsorolt istenek és istennők közül válasszon! Három név kimarad. (Elemenként 0,5 pont.)

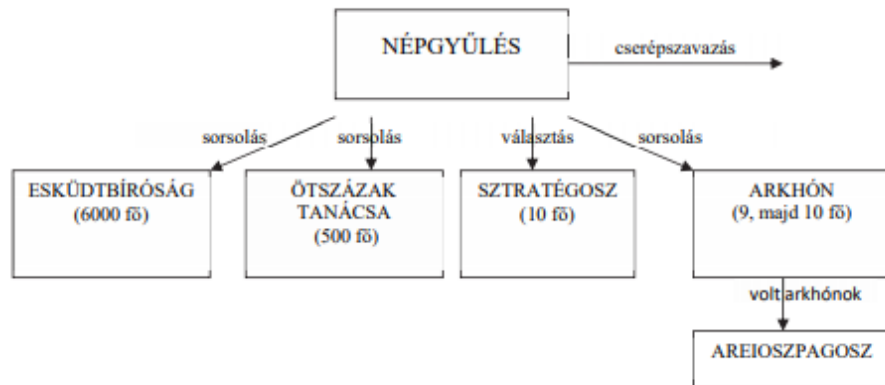
Istenek és istennők: Aphrodité, Apollón, Arész, Artemisz, Héra, Hermész, Pallasz Athéné, Poszeidón, Zeusz

Betűjel	Isten vagy istennő neve
a)	Zeusz
b)	Héra
c)	Poszeidón
d)	Apollón
e)	Athéné
f)	Arész

3 pont

1. A feladat az ókori Athén történetével kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

Az ókori Athén államszervezete a demokrácia virágkorában

„Periklész [...] a nép kedvét kereste, de mert nem volt annyi pénze és vagyona, mint Kimónnak [athéni hadvezérnek és politikusnak], aki pénzt osztogatott a szegényebbeknek [...], ezért folyamodott az állami juttatások rendszeréhez. [...] Törvényszéki napidíjakkal, s [...] közsegélyekkel megnyerte magának a népet, és felhasználta az Areioszpagosz tanácsa ellen, amelynek ő maga nem volt tagja, mivel sorsolással sosem választották arkhónná [Athén formális vezetőjévé]. [...] Kimónt, mint Spárta barátját és a nép ellenségét [...] száműzette.

Midőn a belső viszály megszűnt, Periklész kezébe ragadta az [...] ügyeket. [...] De Periklész magatartásában ekkor már igen nagy változás ment végbe; [...] nem hajolt meg könnyen a tömeg kívánságai előtt, amelyek úgy változtak, mint a szél járása. Arisztokratikusan, sőt majdnem a királyi hatalom fensőbbbségével kormányzott. Hatalmát azonban helyesen és tántoríthatatlanul használta a közjó érdekében.”
(Plutarkhosz ókori történetíró, Kr. u. 1–2. század)

a) Melyik intézmény tagjainak adott Periklész napidíjat a szöveges forrás idézett része szerint? Az ábrán szereplő szakkifejezések közül válasszon!

Esküdtbíróság

b) Milyen eszközt használt fel Periklész a szöveges forrás idézett része alapján, hogy vetélytársát eltávolítsa a politikai életből? Az ábrán szereplő szakkifejezések közül válasszon!

Cserépszavazás

c) Melyik tisztség viselőjeként vált Periklész Athén vezetőjévé? Az ábrán szereplő szakkifejezések közül válasszon!

Stratégosz

1912 írásbeli vizsga

3 / 24

2019. május 8.

Történelem
középszint

Név: osztály:.....

d) Periklész korát a demokrácia időszakának szokás nevezni. Magyarázza meg röviden, saját szavaival, milyen tekintetben mond ennek ellent a szöveges forrás második bekezdése!

Periklész egyeduralkodóként vezette Athént

4 pont

1. A feladat a zsidó vallással kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „A hatalmas téglalap alapú templomteret magas, erős fal határolta; e fal az egyiptomi templomok mintájára több belső udvart zárt körül, s a hívek az oszlopokkal díszített udvarokon át jutottak a belső templomba. Ennek mélyén állt a szentek szentje, itt őrizték a szövetség ládáját, [azaz] a frigyládát, [és] a törvénytekercseket.” (Román József – Marót Miklós, 1965)

B)

Titus császár diadalívének részlete, amely a Kr. u. 70-ben aratott győzelmének állít emléket

a) Nevezze meg azt az eseményt, amely összekapcsolja az A) és a B) betűjelű forrást!

Jeruzsálem elfoglalása

b) Mit jelképez a szövegben említett frigyláda?

Isten és a zsidó nép szövetségét

c) Nevezze meg azt a személyt, aki a zsidók számára az A) betűjelű forrásban említett törvényeket közvetítette!

Mózes

d) Nevezze meg idegen szakkifejezéssel a zsidók szétszórását (szétvándorlását)!

diaszpóra

4 pont	
--------	--

1. A feladat az ókorban született vallásokkal kapcsolatos.

Melyik személyhez köthetők az alábbi idézetek? Válassza ki a felsorolásból! Írja a megfelelő személy nevét az idézetek alá! Két név kimarad.

(Elemenként 1 pont.)

Személyek:

Mózes, Dávid, Buddha, Jézus Krisztus, Noé

a) „Miután negyven nap és negyven éjjel böjtölt, végül megéhezett. Odajött hozzá a kísértő és ezt mondta neki: »Ha Isten Fia vagy, mondd, hogy ezek a kövek legyenek kenyérré«. De ő ezt válaszolta: »Írva van: Nem csak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, amely az Isten szájából származik.«.”

Jézus Krisztus

.....

b) „Férfikorom elején, síró és jajveszékélő szüleim akarata ellenére, hajamat és szakállamat lenyírva, sárga ruhát öltve, otthonomból az otthontalanságba távoztam. Remete lettem, s az igaz üdvöt keresve, [...] a páratlan, legmagasabb rendű nyugalom ösvényét kutatva, egyik helyről a másikra vándoroltam [...]. A boldogságon és a szenvedésen túllépve, az egykori vidámság és bánat megsemmisítése után elértem a szenvedés nélküli, boldogság nélküli, egykedvű és tiszta emlékezést.”

Buddha

.....

c) „Hajtá a juhokat a pusztán túl és juta az Isten hegyéhez, Hórebhez. És megjelenék néki az Úr angyala tűznek lángjában egy csipkebokor közepéből, és látá, hogy ímé a csipkebokor ég vala; de a csipkebokor meg nem emésztetik vala, [...] és szólítá őt Isten a csipkebokorból, mondván: [...] Én vagyok a te atyádnak Istene, Ábrahámnak Istene, Izsáknak Istene és Jákóbnak Istene.”

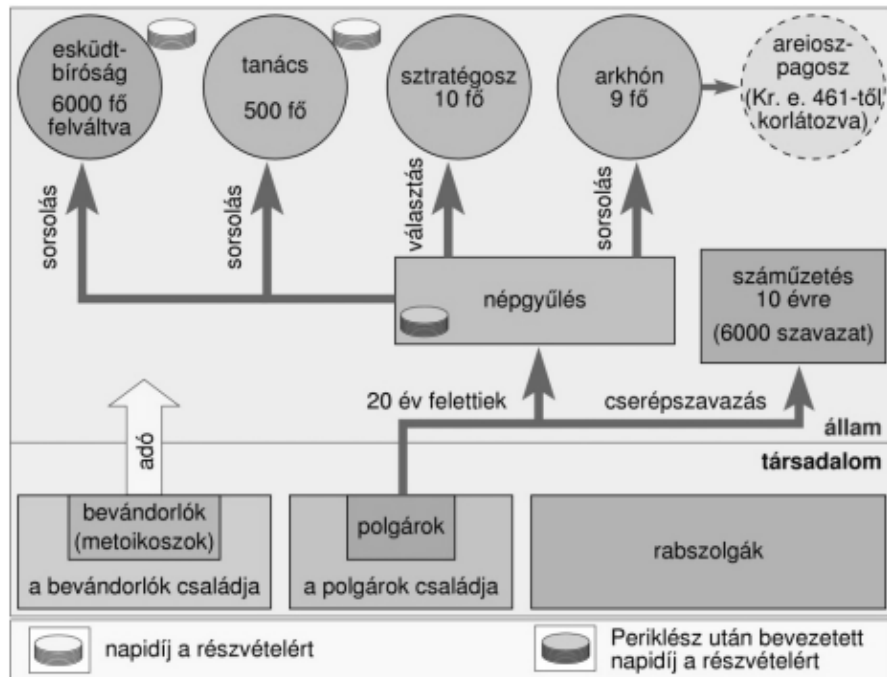
Mózes

.....

3 pont	
--------	--

1. A feladat az athéni demokráciához kapcsolódik.

Támassza alá, illetve cáfolja meg Periklész két idézett állítását az ábra segítségével! (A cáfolatok során vegye figyelembe a demokrácia mai felfogását is!) (Elemenként 1 pont.)

Az athéni demokrácia működése

„A neve pedig, mivel nem kevesekre, hanem a többségre támaszkodik: demokrácia. Törvényeink szerint a személyes ügyeket tekintve, mindenki egyenjogú, de ami a megbecsülést illeti, hogyan a közösség előtt kinek miben van jó híre, itt nem a társadalmi helyzet, hanem a kiválóság ér többet, és ha valaki olyasmire képes, ami a város javára van, szegény sorsa és így jelentéktelen társadalmi rangja nem áll útjában.” (Periklész beszéde, Kr. e. 431; Thuküdidész: A peloponnészoszi háború)

Az 1. sorban aláhúzott állítás:

a) Alátámasztás:

..... Minden (felnőtt, férfi) polgár részt vehetett a népgyűlésen.

b) Cáfolat:

..... A társadalom többsége (bevándorlók, rabszolgák, nők) nem rendelkezett politikai jogokkal.

A 4–6. sorban aláhúzott állítás:

c) Alátámasztás:

..... Minden polgár egyenrangú. / A népgyűlésen való részvételértapidíj jár.

d) Cáfolat:

..... A sorsolás miatt a kiválóság nem érvényesül.

4 pont

1. A feladat az ókor kulturális életével kapcsolatos.

Párosítsa a képekhez a fogalmakat és az építmények nevét! (Elemenként 0,5 pont)

Írja a táblázatba a fogalmak betűjelét, illetve az építmények sorszámát!

a)

b)

c)

d)

FOGALMAK

- A) A legnagyobb ókori, római szórakoztató központ. Gladiátor- és állatviadatok, valamint sporttevékenységek színhelye.
- B) Rendszerint domboldalra épített félkör alakú, lépcsőzetesen emelkedő padsorokból álló épület.
- C) A szüzességet fogadott papi rend tagjai e helyen őrizték a szent lángot, a szerződéseket, a hagyatékot.
- D) A Római Birodalom határvonalán kiépített védelmi rendszer, amely a nehezen védhető vagy támadásnak leginkább kitett helyeken fal- és őrtoronyrendszert is jelentett.
- E) Az a pillérekben nyugvó, boltívekkel összekötött, föld feletti rendszer, amelynek enyhe lejtése biztosította a forrásokból összegyűjtött víz folyamatos áramlását.

írásbeli vizsga 0513

3 / 28

2005. május 11.

Történelem — középszint

Azonosító jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Képek	Építmények	Fogalmak
a)	E	4
b)	A	3
c)	D	5
d)	C	1

AZ ÉPÍTMÉNYEK NEVEI

- 1. Vesta-templom
- 2. színház
- 3. Colosseum
- 4. vízvezeték
- 5. limes

4 pont

1. A feladat a hellenizmus kulturális emlékeivel kapcsolatos.

Azonosítsa a képeket a megfelelő információkkal! Írja a képek betűjelét a szövegek melletti négyzetbe! (Elemenként 1 pont.)

- a) A rhodosziak – miután Kr.e. 305-ben győztek a makedón király felett – hálából fogadalmi ajándékot állítottak istenüknek, Héliosznak a kikötő bejáratánál. A mintegy 35 méter magas szobor a „rhodoszi Kolosszus” néven vonult be a történelembe.
- b) A szoborcsoport mitikus jelenetet örökít meg: Laokoón történetét. A hellenisztikus kor mozgalmassága jól megfigyelhető a művön.
- c) Az alexandriai világítótorony az ókor hét csodája közé tartozott, Pharosz szigetén emelték a Kr.e. III. században, s csak a Kr.u. XIV. században dőlt romba.

B

C

A

3 pont

2. A feladat a világvallások tanításairól szól.

Állapítsa meg, hogy a megadott forrásrészlet melyik világvalláshoz kapcsolódik! Írja a források sorszámát a táblázat megfelelő helyére! (Elemenként 1 pont.)

1. „A ti istenetek egyedüli isten. Nincs isten, csak ő, a könyörületes, az irgalmas. Az egek és a föld megteremtésében; az éjszaka és a nappal változásában; a hajókban, amelyek sietve haladnak a tengeren, (szállítva) azt, ami hasznos az embereknek; abban, ahogy Allah vizet bocsát le az égből.”
2. „Két végletet kell egy útkeresőnek elkerülnie. Melyik ez a kettő? Az egyik az élvezetek útja [...]. A másik az önkínzás útja [...]. Nos, ezt a két végletet elkerülve, létezik egy Középút. [...] Ez visz el a [...] megnyugváshoz, belátáshoz, kioldódáshoz s nirvánához vezet.”
3. „Jahve, Seirből jöttöd idején, Edóm mezői felől mikor lépkedtél, a föld megrendült, az ég is csepegett, a felhőkből is víz csepegett, a hegyek meginogtak Jahve előtt, Jahve, Izrael istene előtt.”
4. „Szeresd az Urat, a te istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és nagy parancsolat. A második hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat. E két parancsolattól függ az egész törvény és prófécia.”

	Vallások	Sorszám
a)	Kereszténység, keresztyénség	4
b)	Zsidó vagy izraelita vallás	3
c)	Buddhizmus	2
d)	Iszlám	1

4 pont

1. A feladat a görög mitológiával kapcsolatos.

Döntse el a forráshoz kapcsolódó állításokról, hogy igazak vagy hamisak!

(Elemenként 1 pont.) Választását X jellel jelölje!

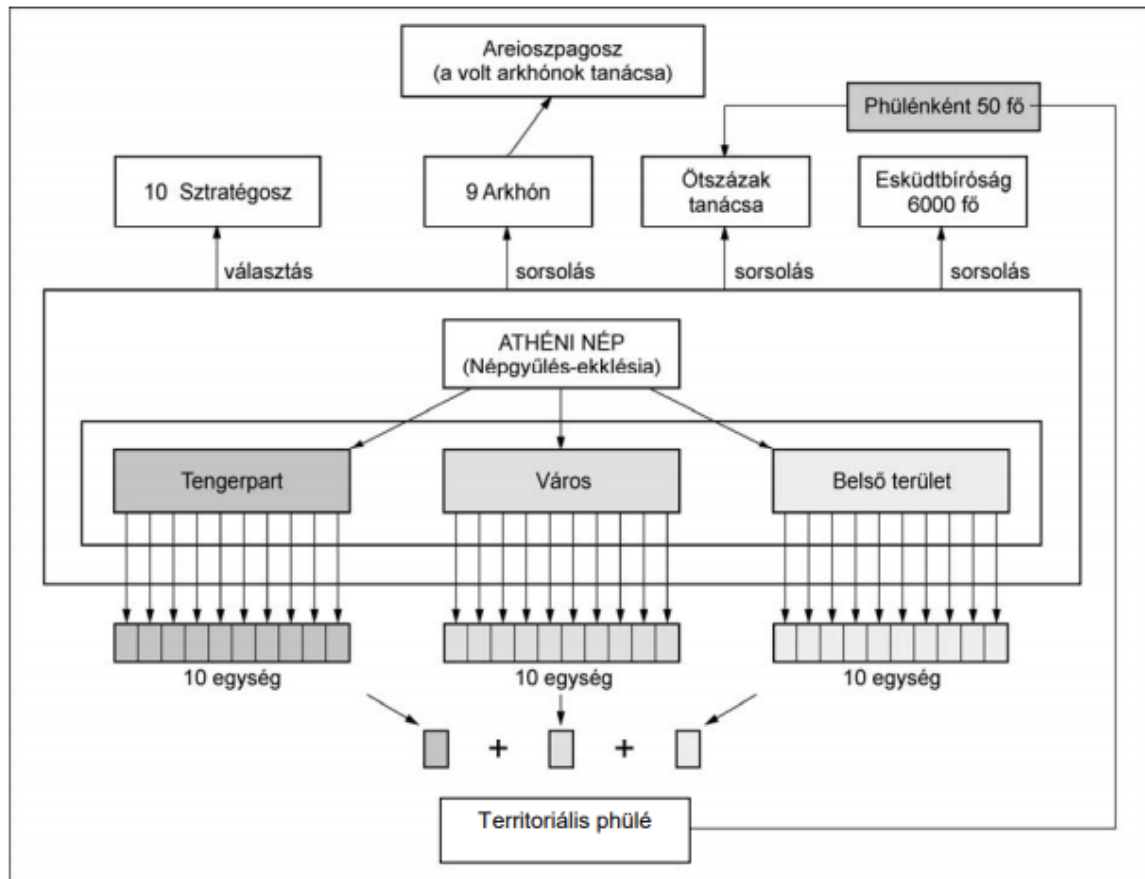
„Amikor Zeusz felnőtt, Métiszhez, Ókeanosz leányához fordult segítségért. Métisz olyan varázssitalt adott Kronosznak, amitől Kronosz kihányta a követ s nyomában a lenyelt gyermekeit is. Zeusz pedig velük együtt háborút indított Kronosz és a titánok ellen. Már tíz éve folyt a küzdelem, amikor Gé azt jósolta Zeusznak, hogy megnyeri a háborút, ha szövetsézik azokkal, akik a Tartaroszból sínylődnek. Zeusz megölte hát a Küklopszok mellett őrködő Kampét, és szabadon bocsátotta őket. A küklopszok hálából Zeusznak ajándékozták a mennydörgést meg a villámokat és a mennykövet, Plutónak sisakot adtak, Poszeidónnak pedig szigonyt. Mindezekkel felfegyverkezve le is győzték a titánok egymást váltó generációit, bezárták őket a Tartaroszba és a százkezüket rendelték őrizetükre. Ők hárman pedig megosztották a hatalmon: Zeusz az égbolt ura lett, Poszeidón a tengeré, Plutón a Hádészé.” (Apollodórosz: Mitológia)

	Állítások	Igaz	Hamis
a)	Plutó sisakot adott Zeusznak.		X
b)	Kronosztól kapott varázssitalal győzte le Poszeidon Zeuszt.		X
c)	Plutó és Poszeidon segítségével győzte le Zeusz a titánokat.	X	
d)	A mennydörgés és a villámok Zeusz tulajdonai.	X	

4 pont

1. A feladat az athéni demokrácia intézményrendszerével kapcsolatos.

Jelölje meg az ábra tanulmányozását követően az alábbi állításokról, igazak vagy hamisak!
(Elemenként 1 pont.)

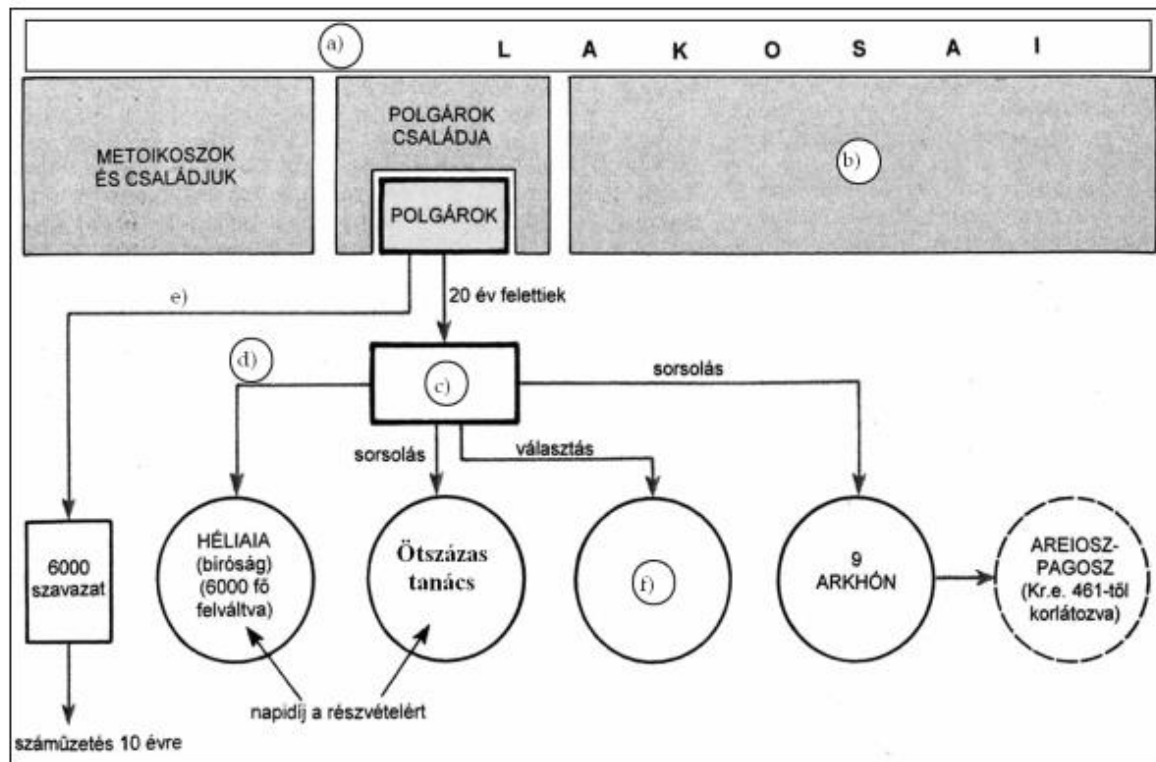

Állítások	Igaz	Hamis
a) A demokrácia létrejöttét követően az athéni állam legnagyobb hatalommal rendelkező testülete az Areioszpagosz volt.		X
b) A sztratégoszt (hadvezért) azért választották, mert a hadvezetéshez szakértelemre volt szükség.	X	
c) Az ötszázak tanácsának tagjait közvetlenül az ekklésia választotta.		X
d) A tisztségek többségét sorsolták, hogy minden athéni polgárnak legyen esélye hivatalt viselni.	X	

1. A feladat az ókori görög történelemre vonatkozik.

Írja a pontozott vonalra a felsorolt válaszlehetőségek közül a megfelelőt! (Egy elemet nem tud társítani.) (Elemenként 0,5 pont.)

népgyűlés – cserépszavazás – szenátus –Athén – rabszolgák – sztratégoszok – sorsolás

Az athéni társadalom és állam Periklész idején

- a)Athén
- b)rabszolgák
- c)népgyűlés
- d)sorsolás
- e)cserépszavazás
- f)sztratégoszok

1. A feladat a nagy világvallásokra vonatkozik.

Ossza két csoportra a felsorolt vallásokat, és írja be a fogalmakat a táblázatba!

(Elemenként 0,5 pont.)

brahmanizmus, buddhizmus, kereszténység, iszlám

Politeizmus	Monoteizmus
brahmanizmus	kereszténység
buddhizmus	iszlám

1. A feladat az ókori Kelet vallásaihoz, kultúrájához kapcsolódik.

Azonosítsa az egyes területekhez, civilizációkhoz köthető képeket! Írja be a képek betűjelét a táblázat megfelelő mezőibe! Egy mező üresen marad. (Elemenként 1 pont.)

a)

b)

c)

d)

terület/civilizáció	kép
India	c
Kína	d
Palesztina/Izrael-Judea	a
Egyiptom	
Mezopotámia	b

1. A feladat az ókor vallásaira vonatkozik.

Válaszoljon a kérdésekre! (Elemenként 0,5 pont.)

a) Válassza ki a felsorolásból a képekhez tartozó neveket, és írja számjelüket a képek alá! (Egy számot beírtunk. Két név kimarad!)

A)

B)

C)

D)

1. Menkaure fáraó Hathor istennővel és egy felső-egyiptomi kerületet megszemélyesítő nőalakkal

2. Buddha

3. Jézus Krisztus

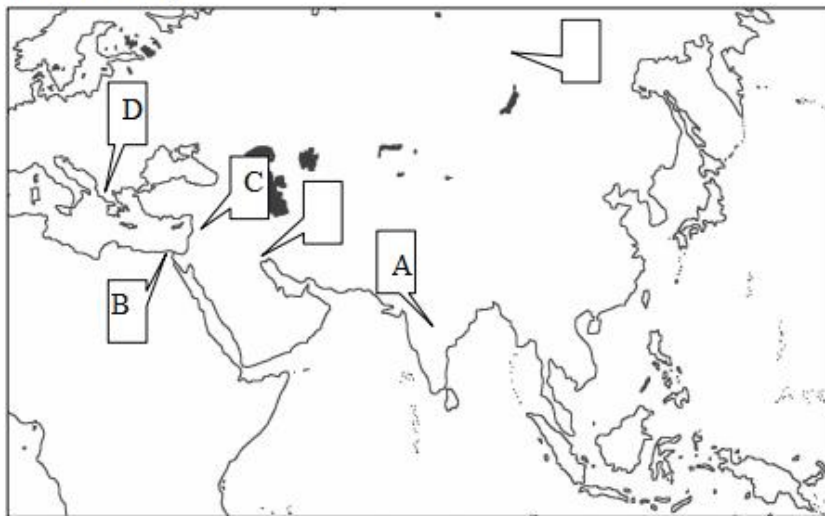
4. Mózes

5. Pál apostol

6. Zeusz

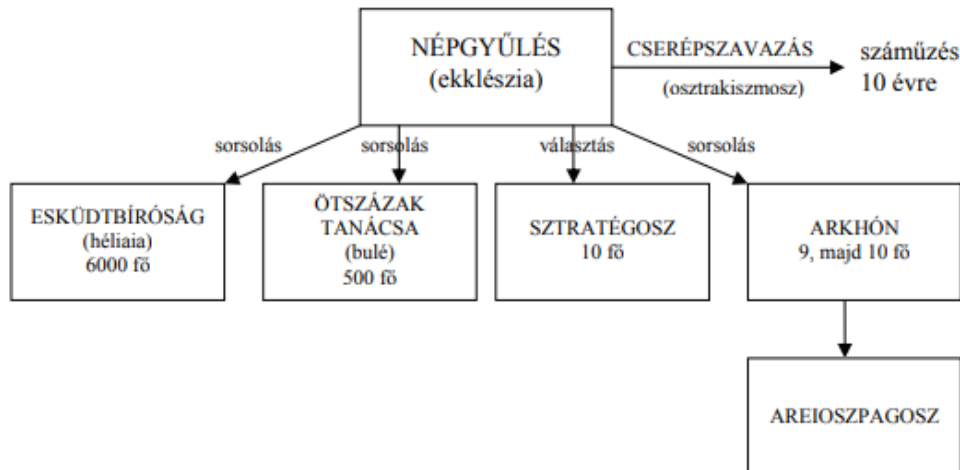
b) Írja a négyzetbe annak a képnek a betűjelét, amely a monoteista valláshoz tartozik!

c) Írja az odaillő képek betűjelét a térképen jelzett mezőkbe! (Egy elemet csak egy helyre írjon! Két mező kimarad.)

1. A feladat az athéni demokrácia intézményeivel kapcsolatos.

Írja be a lenti táblázatba a Kr. e. V. századi Athén politikai intézményeire vonatkozó hiányzó adatokat! A táblázatban az ábrán megtalálható fogalmak közül négynek, és a rájuk vonatkozó két-két állítás betűjelének kell szerepelnie. (Soronként egy elem már szerepel a táblázatban.) Egy betűjelet csak egy helyre írhat. (Elemenként 0,5 pont.)

Az athéni demokrácia intézményei

„[Periklész] a színházi pénzekkel, a törvényszéki napidíjakkal, s a más címen fizetett összegekkel és közsegélyekkel megnyerte magának a népet, és felhasználta az Areioszpagosz tanácsa ellen, amelynek ő maga nem volt tagja, mivel sorsolással soha nem választották meg arkhónná. [...] Periklész, mihelyt biztonsággal támaszkodhatott a népre, letörte a tanács hatalmát [...]. Ezenfelül Kimónt mint Spárta barátját és a nép ellenségét, osztrakizmoszsal száműzette [...]”. (Plutarkhosz: Párhuzamos életrajzok. Periklész.)

Állítások:

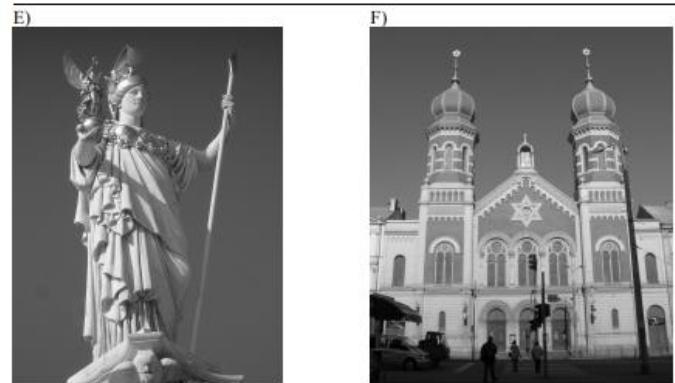
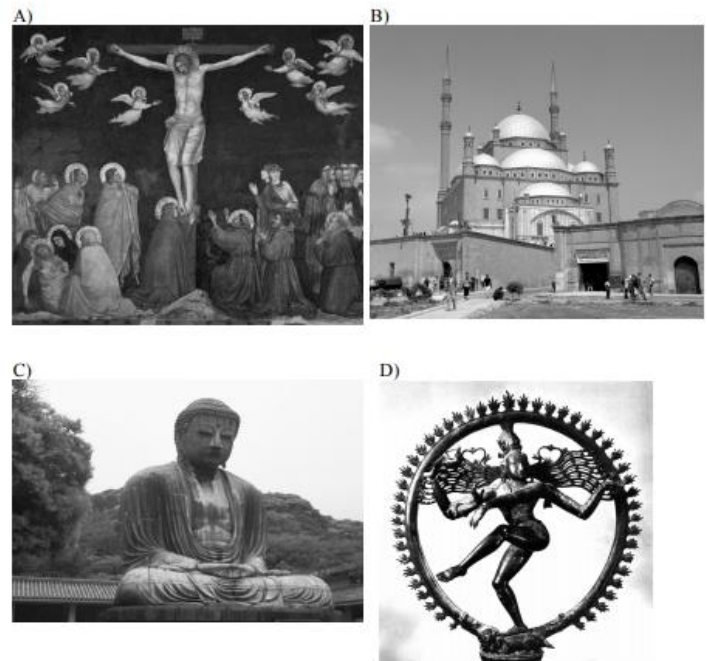
- A) Eredetileg akkor alkalmazták, ha gyanú merült fel valaki ellen, hogy egyeduralomra tör.
- B) A lakóközrетенként kiállított katonai alakulatok élén álló tisztségviselő.
- C) Tagjai napidíjban részesültek, és felesküdtek az igazságos ítélethozatalra.
- D) Periklész összesen több mint tíz éven keresztül töltötte be ezt a tisztséget.
- E) Minden 20. életévét betöltött, polgárjoggal rendelkező athéni férfi tagja volt.
- F) A demokrácia virágkorában ez a testület gyakorolta a legfőbb hatalmat.
- G) Az Areioszpagosz háttérbe szorítása után megnőtt a szerepe a bíraskodásban.
- H) A Kr. e. V. században többször is visszaéltek vele, és a politikai ellenfelek eltávolítására használták.

fogalom:	két állítás betűjele:
cserépszavazás / osztrakizmosz	A, H
népgyűlés	E, F
sztratégosz / hadvezér	B, D
esküdtbírótság / héliaia	C, G

4 pont

2. A feladat a világ jelentős vallásaihoz kapcsolódik.
Írja a táblázatba az egyes vallásokhoz tartozó állítás sorszámát és kép betűjelét! Egy valláshoz egy állítás és egy kép tartozik. Egy sorszámot és egy betűjelet nem kell beírnia a táblázatba. (Elemenként 0,5 pont.)

1. Elsősorban Indiában elterjedt többistenhitű összetett vallási rendszer.
2. A Földközi-tenger medencéjében az ókorban jelentős szerepet játszó többistenhit.
3. A Római Birodalom területén nem sokkal időszámításunk kezdete után keletkezett vallás.
4. A zsidó és a keresztény hagyományokra is építő egyistenhit.
5. Az ókori Közel-Keleten, több mint háromezer évvel ezelőtt született vallás.
6. Dél- és Kelet-Ázsia számos vidékén elterjedt vallás, amelynek alapítója a hagyomány szerint egy kis indiai állam uralkodójának fia volt.

Vallás:	a)	b)	c)	d)	e)
	buddhizmus	hinduizmus	iszlám vallás	kereszténység	zsidó vall.
Az állítás száma:	6.	1.	4.	3.	5.
A kép betűjele:	C	D	B	A	F

I. A feladat az ókori Kelet történetéhez kapcsolódik.

Az ókori Kelet kultúrtörténetének melyik alakjához kapcsolódnak a képek? Válassza ki a felsorolásból, és írja a képek mellé a hozzájuk kapcsolódó egy-egy (valós vagy mitikus) személy nevét! (Elemenként 1 pont.)

Személyek: Hammurapi, Mózes, Salamon, Xerxész, Konfucius, Buddha, I. Dareiosz, Jézus, Kheopsz, Dávid, Noé, Ádám

a)

A legmagasabb építményt építtető uralkodó:

Kheopsz

b)

A szöveget kiadó uralkodó:

Hammurapi

c)

A kép bal oldalán ábrázolt alak:

Noé

írásbeli vizsga 1212

3 / 28

Mózes 2012. október 17.

Történelem — középszint

Név: osztály:

d)

Az ülő alak:

Buddha

e)

A szöveget a népének közvetítő személy:

Mózes

1. A feladat az ókori görög művészethez kapcsolódik.

Válaszoljon a kérdésekre a képek és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

- a)** Az alábbi képen egy istenszobor rekonstrukcióját látja. Az eredeti szobor aranyból és elefántcsontból készült, az ókori világ egyik csodájaként is számon tartják. **Melyik görög istent ábrázolja?**

Zeusz

- b)** Ott, ahol az eredeti szobor állt, a fenti isten tiszteletére egy össz-görög, sajátos vallásos eseményre került sor szabályos időközönként. **Mi a helyszín neve?**

Olümpia

- c)** Az eredeti szobor alkotója a klasszikus kor leghíresebb szobrásza volt, a Kr.e. V. században élt. Jelentősebb művei közé tartoznak Pallasz Athénéről készült szobrai. **Ki ő?**

Pheidiasz

- d)** Az említett alkotó két Athéné-szobra az alábbi rekonstrukción látható épületegyüttes része volt. **Melyik városban állt egykor ez az épületegyüttes?**

Athén

1. A feladat Arisztotelész görög filozófus demokrácia-felfogására vonatkozik.

Döntse el a forráshoz kapcsolódó állításokról, hogy igazak vagy hamisak!

Válaszát X jellel jelölje! (Elemenként 1 pont)

„Hogy többféle államforma van, és hogy mi okból, fentebb már kifejtettük, most arról szólnunk, hogy a demokráciának és az oligarchiának is többféle fajtája van. [...] A demokrácia első formája az, melyet főként az egyenlőség elve alapján neveznek így. Egyenlőségen az ilyfajta demokrácia azt érti, hogy semmivel se emelkedjék a vagyontalan osztály a vagyonos fölé, s ne gyakoroljon egyik se főhatalmat a másikon, hanem mindkettő hasonló legyen. Mert ha feltételezzük, hogy szabadság elsősorban a demokráciában van, mint némelyek állítják, és egyenlőség is, akkor ez úgy valósul meg a legjobban, ha mindenki egyformán részt vesz a kormányzásban. Minthogy azonban a nép többségben van, s viszont a többség akarata dönt, akkor az szükségszerűen demokrácia. Egyik fajtája tehát a demokráciának a következő: a vezető tisztségek cenzushoz [csak meghatározott vagyonnal rendelkezők tölthetik be a hivatalt] vannak kötve, ez azonban alacsony, s aki ezt megszerzi, az a kormányzásban részt vehet, aki elveszti, az nem vehet részt; egy másik formája a demokráciának, mikor mindenki, akinek polgársága nem vonható kétségbe, részt vesz az államügyek intézésében, de a hatalom a törvényé, megint más formája az, mikor mindenki, aki polgár, jogosult a vezető tisztségekre, a hatalom azonban itt is a törvény. Ismét más fajtájú demokrácia az, amely egyébként olyan, mint az előbbiek, de a hatalom birtokosa a nép, nem pedig a törvény. Más szóval ez az, mikor mindenben a népszavazás dönt, nem pedig a törvény. Ezt a helyzetet a demagógok teremtik meg. Egy oly demokratikus államban, mely a törvényen nyugszik, nem támadhat népvezér, mert ott a polgárok legjelesebbjei foglalják el az első helyet; ahol azonban nem a törvény az uralkodó, ott felbukkannak a népvezérek. Mintegy egyeduralkodóvá válik a köznép, sok egyes emberből tevődve össze, a tömeg nem egyénként, hanem együttesen gyakorolja a hatalmat.” (Arisztotelész)

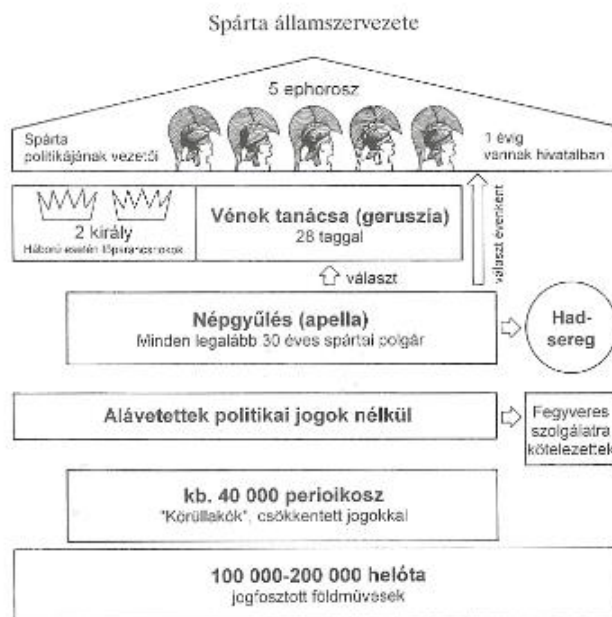
Állítás	Igaz	Hamis
a) Arisztotelész a demokratikus államforma válfajait egyformán jónak tartja.		X
b) Arisztotelész a demokratikus államformák között aszerint tesz különbséget, hogy a politikai hatalomba az emberek milyen módon tudnak beleszólni.	X	
c) Arisztotelész a nép számára a hatalom minden korlátozás nélküli kiterjesztését kívánatosnak tartja.		X
d) Arisztotelész három államformát különböztet meg.		X

1. A feladat a spártai államszervezetre vonatkozik.

Döntse el a forrásokhoz kapcsolódó állításokról, hogy igazak vagy hamisak!

Választását X jellel jelölje!

(Elemenként 1 pont.)

Állítás	Igaz	Hamis
a) A helóták és a körüllakók nem vehettek részt a népgyűlésen.	☒	☐
b) A spártai polgárok 20. életévük betöltése után aktívan politizálhattak.	☐	☒
c) Az öt ephorosz egy évig töltheti be hivatalát.	☒	☐
d) A vének tanácsának tagja lehet bármely 28 év feletti spártai férfi.	☐	☒

1. A feladat az ókori zsidó vallással kapcsolatos.

Állapítsa meg a források tanulmányozása és ismeretei alapján, hogy igazak-e a következő állítások! Választását X jellel jelölje! (Elemenként 1 pont.)

„A farizeusok önmegtartóztató életet folytatnak, és minden élvezettől tartózkodnak; amit az értelmes megfontolás alapján jónak tartanak, azt cselekszik, és egyáltalán kötelességüknek tartják az ész parancsainak engedelmeskedni. Tisztelik az öregeket, és nem mernek parancsaikkal ellenkezni [...] Hiszik, hogy a lélek halhatatlan és hogy a túlvilágon jutalmat vagy büntetést kap aszerint, hogy erényes vagy bűnös volt-e az ember, és pedig a bűnösök örök rabságban fognak majd sínylődni, az erényesek pedig hatalmat nyernek, hogy visszatérhessenek az életbe.

A szadduceusok tanítása szerint a lélek a testtel együtt elpusztul; ezek egyetlen zsinórmértékül a törvényt ismerik el. Tiszteletre méltónak tartják még azt is, ha valaki a saját tanítómesterével vitába bocsátkozik. Csak kevés embert hódított meg ez a tanítás, de ezek mind nagytekintélyű férfiak.

Viszont az esszénusok azt tanítják, hogy mindent rá kell bízni Isten akaratára. Hisznek a lélek halhatatlanságában, és a legkíváncsabb jónak az igazságot tartják. Ha fogadalmi ajándékokat küldenek is a templomnak, nem mutatnak be áldozatot, s azzal mentik ki magukat, hogy nekik sokkal szentebb tisztulási eszközeik vannak [...] Egyébként kiválóan erkölcsösek és csak földműveléssel foglalkoznak. Különösen csodálatra méltó, hogy valamennyien az erényes életre törekszenek, és pedig oly mértékben, ami a görögöknél és barbároknál teljesen ismeretlen [...] teljes vagyonszűkösségekben élnek és közöttük a gazdag sem élvezhet többet javaiból, mint a szegény.” (Josephus Flavius)

	Állítások	Igaz	Hamis
a)	A farizeusok szerint a bűnös ember visszatérhet a túlvilágról az evilági életbe.	☐	☒
b)	Az esszénusok életükben feddhetetlenségre törekedtek.	☒	☐
c)	Az esszénusok teljes vagyonszűkösségekben éltek.	☒	☐
d)	A zsidó vallás politeista volt.	☐	☒

1. A feladat az ókori görög filozófiához kapcsolódik.

Állapítsa meg a forrás segítségével, hogy a következő állítások igazak-e vagy hamisak!
Választását X-jellel jelölje! (Elemenként 1 pont.)

„Szóval ti mind, akik az államban éltek, édestestvérek vagytok, így mondjuk majd nekik a mesét; csak éppen hogy a titeket kiformáló isten azokba, akik közületek vezetésre alkalmasak, születésükkor aranyat kevert, ezért kell legyen a legnagyobb tekintélyük: a segéderőkre pedig ezüstöt, a földművesekre és a kézművesekre viszont vasat, illetve bronzot. S mivel mindnyájan rokonok vagytok, általában ugyan önmagatokhoz hasonló ivadékokat fogtok létrehozni; de az is megeshetik, hogy az aranyból esetleg ezüst- vagy az ezüsből aranyivadék származik, és így tovább a többiekénél is, egyik a másikkól. Mármint a vezetőknek elsősorban és legfőbbképpen azt parancsolja az isten, hogy semminek olyan hűséges őrei ne legyenek, és semmit olyan éberen ne figyeljenek, mint az ivadékaikat, hogy a lelkükbe milyen anyagok vannak belekeverve; s ha aztán a saját magzatuk után bronz- vagy vastartalmú volna, akkor semmi áron sem szabad neki megkegyelmeznük, hanem – a természetének megfelelő szerepet juttatva neki – a kézművesek vagy a földművesek közé kell taszítaniuk; ha viszont az utóbbiak közt valaki arany- vagy ezüsttartalommal jön a világra, akkor őt meg kell becsülni, s az első esetben az örök, a második esetben a segéderők közé kell fölemelni, mert egy jóslat azt mondja, hogy az állam akkor megy tönkre, ha vas- vagy bronztermészet örködik fölötte.” (Platón: *Az állam*)

	Állítások	Igaz	Hamis
a)	A Platón által megfogalmazott államberendezkedés alapvetően demokratikus jellegű.		X
b)	Platón a társadalmat egymástól élesen elkülönülő csoportokra osztotta.	X	
c)	Platón rendszerében az előkelő származás dönti el, hogy az egyén a társadalom melyik csoportjába kerül.		X
d)	Platón felfogása szerint az emberek sorsát a vezetők határozhatják meg.	X	

1. A feladat az ókori görög történelemre vonatkozik.

Egy nagy politikus (Kr. e. 638 – 558) önmagáról írt versének részletét idézzük.
Oldja meg ismeretei és a forrás segítségével a feladatokat!

„Abból, miért a nép szavamra összegyűlt,
Mit adtam én fel, míg minden célhoz nem ért?
Tanúm legyen, ha majd ítélni fogsz, Idő,
Az istenek nagy és kegyelmes anyja, Gé,
A barna föld, amelyből sok jelzőkövet
Kitéptem, itt is, ott is, mely leverve volt:
Így lett, mi addig szolga volt, a Föld szabad.
S az istentől rendelt hazába is sokat
Vezettem vissza, kit rabként hurcoltak el,
Ez jogtalan, más régi törvények szerint
Adósságáért volt földönfutó, amíg
Athén nyelvén többé beszélni sem tudott.
Voltak, kik itthon szenvedtek rút szolgaság
alatt, szeszélyes gazdáik parancsait
Rettegve: én szabaddá tettem őket is.”

- a) Nevezze meg a vers szerzőjét! Szolón.....(0,5 pont)
- b) Nevezze meg működésének helyét! Athén.....(0,5 pont)
- c) Nevezze meg politikusi működésének idejét! ie 594.....(0,5 pont)
- d) Az általa ekkor viselt legmagasabb tisztség: arkhón.....(0,5 pont)
- e) Foglalja össze az idézetben említett két intézkedés lényegét!
teherlerázás.....(0,5 pont)
adósrabszolgák felszabadítása.....(0,5 pont)
- f) Milyen egyéb reformot tud a politikus személyéhez kötni, amely nem szerepel a szövegben?
vagyonbeosztás.....(1 pont)

1. A feladat az ókori görög tudomány történetéhez kapcsolódik.

Egészítse ki az alábbi szöveget a megadott fogalmakkal, nevekkal! Írja a táblázatba a számozott, kipontozott helyre illő fogalom, név betűjelét! Két szó felesleges! (Elemenként 0,5 pont.)

A Kr.e. VI. században, Milétoszból kiinduló új, tudományos gondolkodás elszakadt az istenek cselekedeteinek taglalásától, a (1).....-tól. Szaktudományok ekkor még nem léteztek, a természet és a társadalom jelenségeinek tudományos vizsgálatát a „bölcesség szeretetének”, (2).....-nak nevezték. A demokrácia korában kialakult az első hivatásos értelmiségi réteg, akik fizetség ellenében készítették fel tanítványaikat a szónoklásra. A (3).....-k nem adtak egységes világképet, hiszen céljuk a vita útján való meggyőzés volt, ezért azt hangoztatták, hogy minden relatív. Az értékek is emberi megállapodás eredményei. Velük szemben foglalt állást (4)....., aki szerint léteznek örök érvényű értékek, az ember feladat ezek megismerése. Leghíresebb tanítványa, (5)..... továbbfejlesztette ezt az elgondolást, és azt tanította, hogy a világban létező összes dolog nem egyéb, mint az örök és változatlan ideák árnyképe. Athénben iskolát alapított egy ligetben, mely évszázadokon át működött, és nevéből származik az (6)..... kifejezés. Az ő tanítványa, egyben Nagy Sándor nevelője volt (7)....., akit a későbbi szaktudományok alapítójának tartunk. Munkássága nyomán alakult ki a gondolkodás folyamatát vizsgáló tudomány, a (8)..... is.

1	2	3	4	5	6	7	8
h	g	f	i	a	j	d	b

**a) Platón b) logika c) dialektika d) Arisztotelész e) Hérakleitosz f) szofista g) filozófia
h) mitológia i) Szókratész j) akadémia**

1. A feladat a zsidó egyistenhítre vonatkozik.

Válaszoljon a kérdésekre a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „A Deuteronomium [Mózes ötödik könyve] Jahve-elképzelése is új vonásokat mutat. Még mindig nem ő az egyedüli isten, de fölötte áll a többieknek. [...] A többi istenek is reális létezők tehát, de Jahvéhoz képest alacsonyabb rendű lények, vagy éppenséggel démonok, gonosz szellemek: végső soron nem is igazi istenek.”

B) „Az i.e. IV. évezred végén beköltözött, sémi nyelvet beszélő kánaáni lakosság hite szerint a földet isteni lények, az Élek (többes száma: Elohim) népesítik be...”

C) „[...] Jahve a déli törzsek viharistene, kiszorította a többi törzs isteneit, a törzsszövetség egységét jelképező egyetlen istenné lett. [...] Jahve ezek szerint nem a világmindenség egyetlen istene, hanem csupán az izraeli törzsek szövetségének védője, akinek létezése s e törzsek részéről való tisztelete korántsem zárja ki más törzsek és törzsszövetségek által tisztelt istenek, elohimok vele azonos rangú realitását.”

D) „Az ún. második Ézsaiás [...] beszédei mondják ki először a monoteizmus tanításait a maguk teljes következetességében. Jahve az, aki a világmindenséget teremtette, ő alkotta a sötétséget csakúgy, mint a világosságot, a rosszat nem kevésbé, mint a jót, s ő rajta kívül minden más isten csupán fából faragott bálvány, élettelen és tehetetlen anyag. Jahve az egyetlen, aki ismeri és híveivel közli a jövőndőt, ő az, aki nem is annyira megbüntette, mint inkább szenvedésekkel próbára tette és megtisztította népét.” (Hahn István történész)

a) Mi a zsidó vallás fő forrása? **Biblia**

b) A fenti idézetek közül melyikben található a monoteizmus meghatározása? Írja az idézet betűjelét a pontozott vonalra!

D

c) Hol épült fel a zsidó vallás temploma? A város neve: **Jeruzsálem**

d) Állapítsa meg a fenti idézetek helyes sorrendjét a bennük felidézett vallástörténeti állomások időrendje szerint! A helyes sorrendet az idézetek betűjelei segítségével írja be a táblázatba, kezdje a legkorábbival!

B	C	A	D
---	---	---	---

1. A feladat a görög hitvilághoz kapcsolódik.

Azonosítsa a képeken látható isteneket! Írja be a képek betűjelét a táblázatba a megfelelő isten neve mellé! (Két isten képét nem adtuk meg.) (Elemenként 0,5 pont.)

a)

b)

c)

d)

e)

f)

Zeusz, az istenek királya, az ég istene	a
Héraklész, istenné váló mitikus hős, Zeusz fia	e
Dionüszosz, a bor és a mámor istene	-
Aphrodité, a szerelem istennője	d
Poszeidón, a tengerek istene	b
Apollón, a költészet istene	f
Pallasz Athéné, a bölcsesség és a mesterségek istennője	c
Héphaisztosz, a kovácmesterség istene	-

1. A feladat Athén történetéhez kapcsolódik.

Rendelje az athéni történelem négy jeles alakjához a hozzájuk köthető forrást, illetve az időben hozzájuk legközelebb álló eseményt! Írja be a források betűjelét és események sorszámát a táblázat megfelelő helyére! A politikusok neve időrendben szerepel. (Elemenként 0,5 pont.)

Források:

A) „Az állam ügyeit mértéktartóan vezette, és inkább alkotmányosan, mint türannosz módjára; mert egyébként is emberszerető és szelíd volt. A vétkesek irányában is megbocsátó, de ezen túlmenően az inséges helyzetben lévőknek pénzt is adott kölcsön munkájukhoz, hogy a földművelésből meg tudjanak élni. Egyúttal azt is elérte, hogy a bevételek nagyobbak lettek, mert a föld meg volt művelve és a termények tizedrészét beszedette.” (Arisztotelész)

B) „Minden egyes ember fogott egy cserépdarabot, és ráírta, hogy kit akar eltávolítani a polgárok közül, majd odavitte az agora egy bizonyos helyére, amely korláttal volt körülkerítve. Az arkhónok ebben először a cserepek mennyiségét számlálták össze; ha ugyanis hatezernél kevesebben voltak a szavazók, a cserépszavazás érvénytelennek számított. Azután külön rakták mindegyik nevet, és azt, akit a legtöbbnek írtak fel, tíz évre kiutasították, de úgy, hogy az illető megmaradt javai élvezetében.” (Plutarkhosz)

C) „Az összes vezető tisztséget, ahogy addig is volt, a jómódúaknak kívánta fenntartani, az államügyek egyéb intézését azonban, amelyben a nép addig nem vett részt, közössé tette. Bevezette a polgárok vagyonbecslését. Az első csoportba sorolta azokat, akiknek ötszáz mérőjük terem, s ezeket ötszázmérősöknek nevezte. Másodikként azokat jelölte ki, akik lovat tudtak tartani, vagy legalább háromszáz mérőt termelnek. Ezeket lovagoknak nevezték. Ökörfogatosoknak nevezték a harmadik csoporthoz tartozókat, akik összesen kétszáz mérőt termeltek. Valamennyi többi polgárt napszámosnak nevezte el, és semmilyen tisztséget nem bízott rájuk, csupán a népgyűlés és az ítélkezés útján vettek részt az államügyekben.” (Plutarkhosz)

D) „Ezért folyamodott az állami juttatások rendszeréhez. Így aztán a színházi pénzekkel, a törvényszéki napidíjakkal s a más címen kifizetett összegekkel megnyerte magának a népet, és felhasználta az Areioszpagosz tanácsa ellen, melynek ő maga nem volt tagja, letörte a tanács hatalmát, s megfosztotta a legfőbb ügyekben addig gyakorolt bírósági jogkörétől.” (Plutarkhosz)

Események:

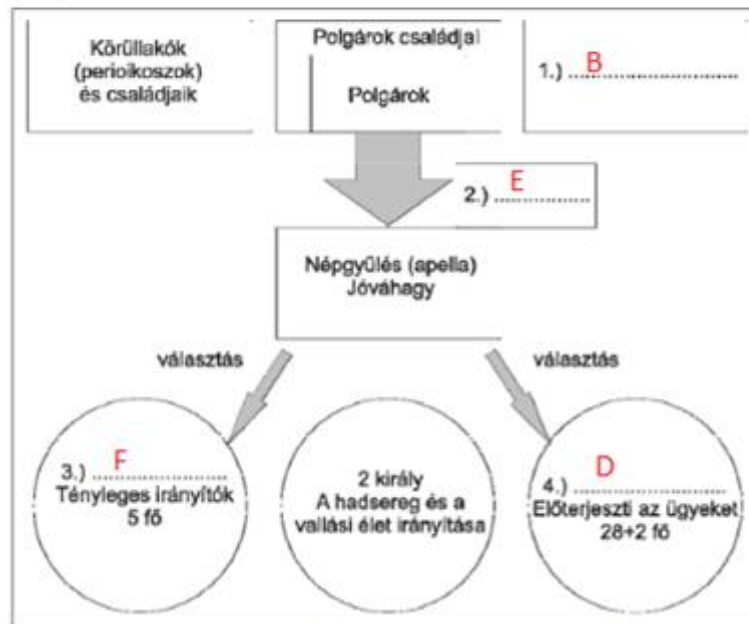
1. Perzsia elfoglalja Egyiptomot
2. a királyok elűzése Rómában
3. a zsidók babiloni fogságba hurcolása
4. a peloponnészoszi háború

politikus	forrás	esemény
Szolón	C	3
Peisizisztratosz	A	1
Kleiszthenész	B	2
Periklész	D	4

4 pont

1. A feladat az ókori görög történelemhez kapcsolódik.

a) Írja be a spártai állam szerkezetét bemutató ábra számmal ellátott részei mellé a pontozott vonalra a felsorolt kifejezések közül a megfelelő betűjelét! (Elemenként 0,5 pont.)

b) Nevezze meg, melyik szám jelöli Spártát és melyik Athént! (Elemenként 0,5 pont.)

Spárta: 5

Athén: 4

1. A feladat az ókori görög történelemhez kapcsolódik.

A források fontos hadieseményekről szóló beszámolók részleteit tartalmazzák. Válaszoljon a forrásszemelvényekhez kapcsolódó kérdésekre! (Elemenként 0,5 pont.)

A) „A perzsa csapatvezérek ostorral verték hátul a katonákat, s mindig előre tuszkolták. Sokan a tengerbe estek közülük, s így pusztultak el, de még többet gázoltak le övéik elevenen. Mert a görögök belátván, hogy ők a halálnál egyebet nem várhatnak, miután az ellenség megkerülte a hegyet: féktelen dühükben a lehető legnagyobb erőfeszítéssel küzdöttek a barbárok ellen. Minthogy e napon a legtöbbször már csak törött lándzsája volt, karddal kaszabolták a perzsákat.”
(Hérodotosz)

- a) A csata helyszíne: **Thermopülai -szoros**
- b) A csata időpontja (évszám): **ie 480**
- c) A görög hadvezér neve: **Leonidasz**

B) „Mert mi a hajózásban való jártasságunk folytán mégis csak jobban értünk a szárazföldi hadviseléshez, mint ők szárazföldön szerzett tapasztalataik birtokában a tengerészethez; azt pedig nem egykönnyen fogják pótolni, hogy a tengeren kellő ismeretekre tegyenek szert. Hiszen, bár rögtön a perzsa háborúk után rávetették magukat, még ti sem vagytok teljesen kiképezve benne. Hát akkor földművelő és nem tengerjáró emberek hogyan vihetnének véghez valami érdemleges dolgot?”
(Thuküdidész)

- d) A háború kezdete (évszám): **ie 431**
- e) A háború vége (évszám): **ie 404**
- f) Athén vezetője a háború kezdetekor: **Periklész**
- g) Athén ellenfele a háborúban: **Spárta**

C) „A harcrend közepén, ahol maguk a perzsák és szkíták voltak felállítva, a barbárok győztek; át is törtek és a [görögöket] a szárazföld felé kezdték szorítani, de a két szárnyon az athéniaiak és a plataiaiak kerekedtek felül. Az athéniaiak, amint győzelmüket látták, a megfutamodó barbárokat hagyták futni, viszont a két szárnyat egyesítve, a középen áttört [erők] ellen fordultak, s itt is győztek. A menekülő perzsákat kaszabolva, egészen a tengerig üldözték, itt tüzet keltettek, és megtámadták a hajókat.” (Hérodotosz)

- h) A csata helyszíne: **Marathón**
- i) A csata időpontja (évszám): **ie 490**
- j) A görög hadvezér neve: **Miltiádész**

1. A feladat az ókori görög valláshoz kapcsolódik.

Melyik olümposzi istenről szólnak az alábbi szövegek? Válassza ki a felsorolásból és írja a megfelelő isten nevét a kipontozott helyre! (Elemenként 0,5 pont.)

Olümposzi istenek: Aphrodité, Apollón, Árész, Artemisz, Démétér, Dionüszosz, Héphaisztosz, Héra, Hermész, Pallasz Athéné, Poszeidón, Zeus

a) „Büszke [...], a nagy istent zengem e dalban,
föld rendítőjét meg a meddő tengeri árét,
őt, akié az egész tenger, s Helikón, s a nagy Aigai.
Földrázó, kettős tisztet kaptál te az égtől,
hogyan lovakat szelidíts és hogyan megmentsd a hajókat.
Üdvözlégy, boldog, földtartó, kékhaju isten,
légy a hajósoknak jószívű megsegítője.”
(Homéroszi himnusz)

Poszeidón

b) „[...] a dicső istennőt, kezdem énekelni,
a bagolyszeműt, kinél bőségben van a meggondolt tanács
és meglágyíthatatlan a szíve, a tiszteletre méltó szüzet,
a városvédőt, az erőset, Tritogeneiát, aki magának a
meggondoltságot adó [...] felséges fejéből született,
és mindjárt vele volt harci fegyverzete, aranyból, ragyogva;
megdöbbenve nézték a halhatatlan istenek.”
(Homéroszi himnusz)

Pallasz Athéné

c) „Rajta, no, próbáljátok meg, lássátok is együtt,
egy nagy aranyláncot függesszetek itt le az égről,
istenek, istennők, s mind csimpaszkodjatok abba:
s még így sem fogjátok tudni lehúzni a földre
[...] legfőbb hadurat bármily hosszan huzakodtok:
míg azután, ha magam vágnálalak húzni magasba,
fölhúználalak a földdel is én, tengerrel is együtt
és az Olümposz csúcsa köré kötném ama láncot,
és az egész mindenség fönt csünghetne a légben.
Ennyire több vagyok én istennél s emberi népnél.”
(Homérosz: Iliász)

Zeusz

d) „mert fiu jött a világra, ravasz, nyájasszavu csalfa;
nyájhajtó tolvaj, rabló, álmok vezetője,
éjszaka is figyelő, kapukon beleső, ki csodákat
volt hivatott hamarost cselekedni az égilakók közt.
Hajnalban született, délben pengette a lantot
s este, a hó negyedik napján, amikor született, a
[...] barmait elhajtotta.”
(Homéroszi himnusz)

Hermész

e) „Messzelövő és ezüstíjjas, aranyoshajú [...] szentélyétől a szót így küldötte nekünk.
Hallgassátok [...], s Püthóból ti vigyétek
isteni jóslatigém és teljes szavaim!”
(Diodórosz: Történeti könyvtár)

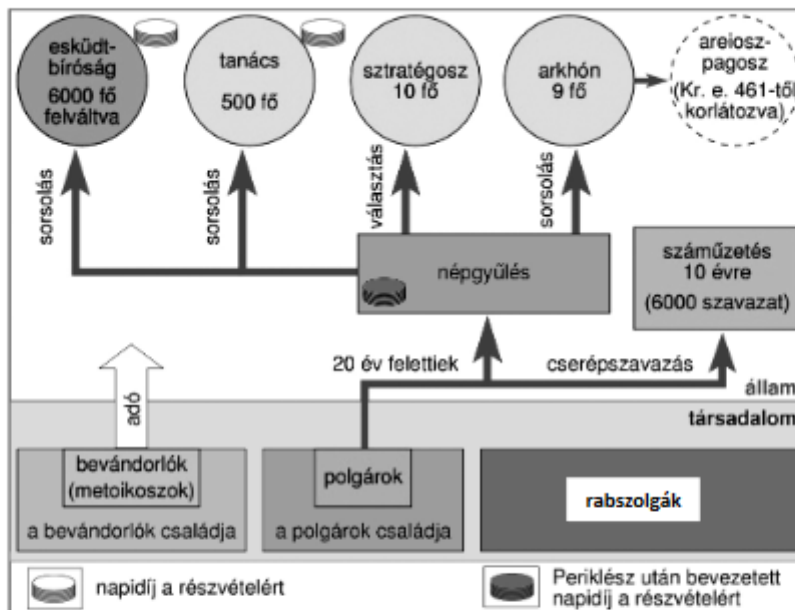
Apollón

f) „[...] Zephürosz nedves szele vitte
hullámos, zúgó vizén át Küprosz szigetére
lágú habokon. S az aranyszalagos Hórák befogadták
örvendezve, felöltöztették égi ruhába,
szépenfont koszorút, aranyéket téve fejére,
átfúrt cimpájába pedig viruló függőket
rézből s drága aranyból, gyengédívű nyakára
s hőszerű mellére aranyló láncokat adtak,”
(Homéroszi himnusz)

Aphrodité

1. A feladat az athéni demokrácia virágkorához kapcsolódik.

Egészítse ki a szöveget az ábra és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

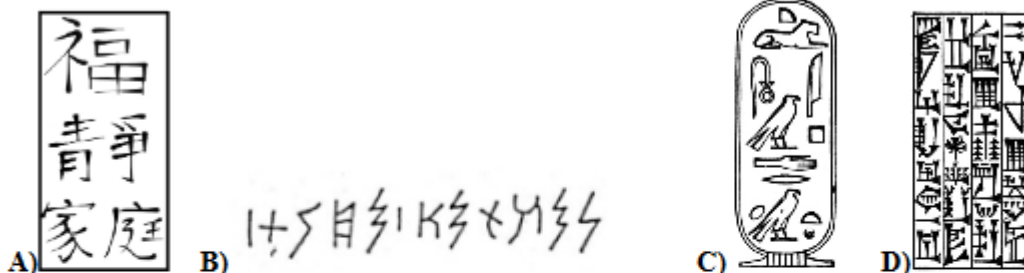

Az athéni társadalom és állam Periklész korában

A sztratéguszi tisztségnél fontos volt a katonai rátermettség, ezért őket a többi tisztségviselővel ellentétben a) **választották**..... A polgárok két fontos területen is előnyöket élveztek a bevándorlókkal szemben, egyrészt nem b) **fizettek adót**....., másrészt pedig részt vehettek a c) **népgyűlésben**..... A tanács és az esküdtbíróóság tagjai azért kaptak napidíjat, hogy a d) **szegények**..... is részt vehessenek a munkájukban.

1. A feladat az ókori keleti írásokhoz kapcsolódik.

Állapítsa meg a források és ismeretei segítségével, melyik írásrendszerhez köthetők a képek és a leírások! Írja a képek és leírások betűjelét a táblázat megfelelő mezőjébe! Minden íráshoz egy kép és egy leírás köthető, egy-egy kép és leírás pedig kimarad. (Elemenként 0,5 pont)

E) Eredetileg fogalomjelölő írás, melynek jegyei az írás fejlődése során nagymértékben leegyszerűsödtek, és végül kialakult belőlük az első – kizárólag mássalhangzókat jelölő – tisztán hangjelölő írás. Eredetileg agyagtáblákra, majd importált papiruszra is írták.

F) Eredetileg fogalomjelölő írás, melynek évezredekken át változatlan jegyei azonban mássalhangzók leírására is alkalmasak voltak. Főleg kőbe vésték és papiruszra írták.

G) Eredetileg fogalomjelölő írás, melynek jegyei az írás fejlődése során nagymértékben leegyszerűsödtek, és végül szinte kizárólag szótagok írására használták. Leginkább agyagtáblákra írták.

H) Eredetileg fogalomjelölő írás, melynek jegyei nagymértékben leegyszerűsödtek, ám azokat ma is elsősorban szavak leírására használják. A II. század óta általában papírra írták és írják.

	Mezopotámiai ékírás	Egyiptomi hieroglifák	Kínai írás
A kép betűjele	D	C	A
A leírás betűjele	G	F	H

